

FORSVARET

FORSVARSmaterieLL

FORSVARSByGG

FORSVARETS
FORSKNINGSINSTITUTT

FORSVARSSEKTORENS KLIMA- OG MILJØSTRATEGI

En samlet sektor mot felles mål

Klimaendringer er vår tids største utfordring og er en trusselmultiplikator. Dette betyr at effekten av klimaendringer forsterker eksisterende problemer og medfører tydelige sikkerhetsutfordringer for Forsvaret.

Forsvarssektoren utøver sin virksomhet på land, sjø og i luftrommet, både nasjonalt og internasjonalt. Sektoren forvalter store arealer og bygningsmasser, og skal sikre vern av kulturhistoriske verdier og naturmiljø.

Våre aktiviteter har direkte påvirkning på klima og miljø gjennom blant annet arealbruk og utslipp fra kjøretøy, fly og fartøy. Imidlertid er det den indirekte påvirkningen, fra blant annet anskaffelser av eiendom, bygg og anlegg, materiell og tjenester, som utgjør den største delen av vår totale påvirkning på klima og miljø.

Vi skal bidra til Norges innsats for å nå nasjonale klima- og miljømål, samt FNs bærekraftsmål. Samtidig skal Forsvarets operative evne opprettholdes og styrkes.

For å lykkes har sektoren laget en felles strategi som gjelder for Forsvaret, Forsvarsbygg, Forsvarsmateriell og Forsvarets forskningsinstitutt. Strategien gir felles retning og skal styrke samarbeidet i sektoren.

Sammen skal vi gjøre forsvarssektoren omstillingsdyktig, fremtidsrettet og en del av det grønne skiftet.

Vi skal:

- støtte opp under Norges målsetninger om utslippskutt i tråd med 1,5 graders målet
- redusere negativ miljøpåvirkning og bidra til et bærekraftig samfunn
- være forberedt og tilpasset klimaendringene

Våre innsatsområder

Redusere energiforbruk
og direkte
klimagassutslipp

Minimere
miljøpåvirkning og
sørge for et giftfritt miljø

Bevare naturmangfold
og sikre kulturhistoriske
verdier

Legge om til sirkulær
økonomi og bærekraftige
anskaffelser

Tilpasse
virksomheten til
et endret klima

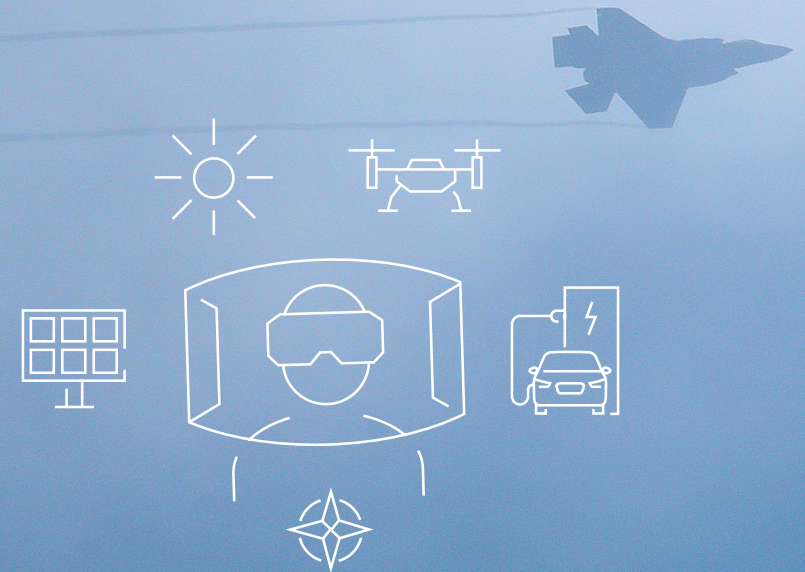

Redusere energiforbruket og direkte klimagassutslipp

Forsvarssektoren bruker store mengder energi og drivstoff. Mye av energibruken går til oppvarming og nedkjøling av bygninger, strømforsyning samt drivstoff til militært materiell og administrative kjøretøy. Vi skal redusere vårt energiforbruk og få ned klimagassutslippene.

Utvalgte mål:

- Kutte bruken av innkjøpt energi med 15 prosent i løpet av 2025
- Fase inn nullutslippskjøretøy for administrative kjøretøy innen 2025
- Redusere utslippene fra operativ virksomhet med minst 20 prosent mot 2030
- Innføre nullutslippsløsninger for byggeplasser og for midlertidige leire
- Samarbeide med NATO for bruk av alternative drivstoff
- Bruke egenprodusert energi i nybygg og rehabiliteringsprosjekter
- Utforske ny teknologi for produksjon og lagring av energi
- Effektivisere øving og trening gjennom blant annet økt simulatorbruk

Minimere miljøpåvirkning og bidra til et giftfritt miljø

Forsvarssektoren er en stor bruker av naturen og vi setter spor etter oss, spor som kan være direkte skade på terreng og vegetasjon. Det kan også være støyforurensning, rystelser eller utslipp av farlige stoffer til grunn, luft og vann. Vi skal redusere giftstoffer i materiellet og byggene vi bruker, ha god beredskap ved hendelser, og vi skal rydde opp etter oss. Forsvarssektoren skal ha god oversikt over kilder til forurensning, og vi skal overvåke og minimere utslipp, støy og vibrasjoner.

Utvalgte mål:

- Stille strengere krav til innhold av miljøfarlige stoffer enn regelverket sier
- Holde støy og vibrasjoner på et lavest mulig nivå
- Styrke håndteringen av farlige stoffer, kjemikalier og drivstoff
- Helhetlig oppfølging av utslippstillatelser og samarbeid om risikoreducerende tiltak for å hindre utslipp og uhell

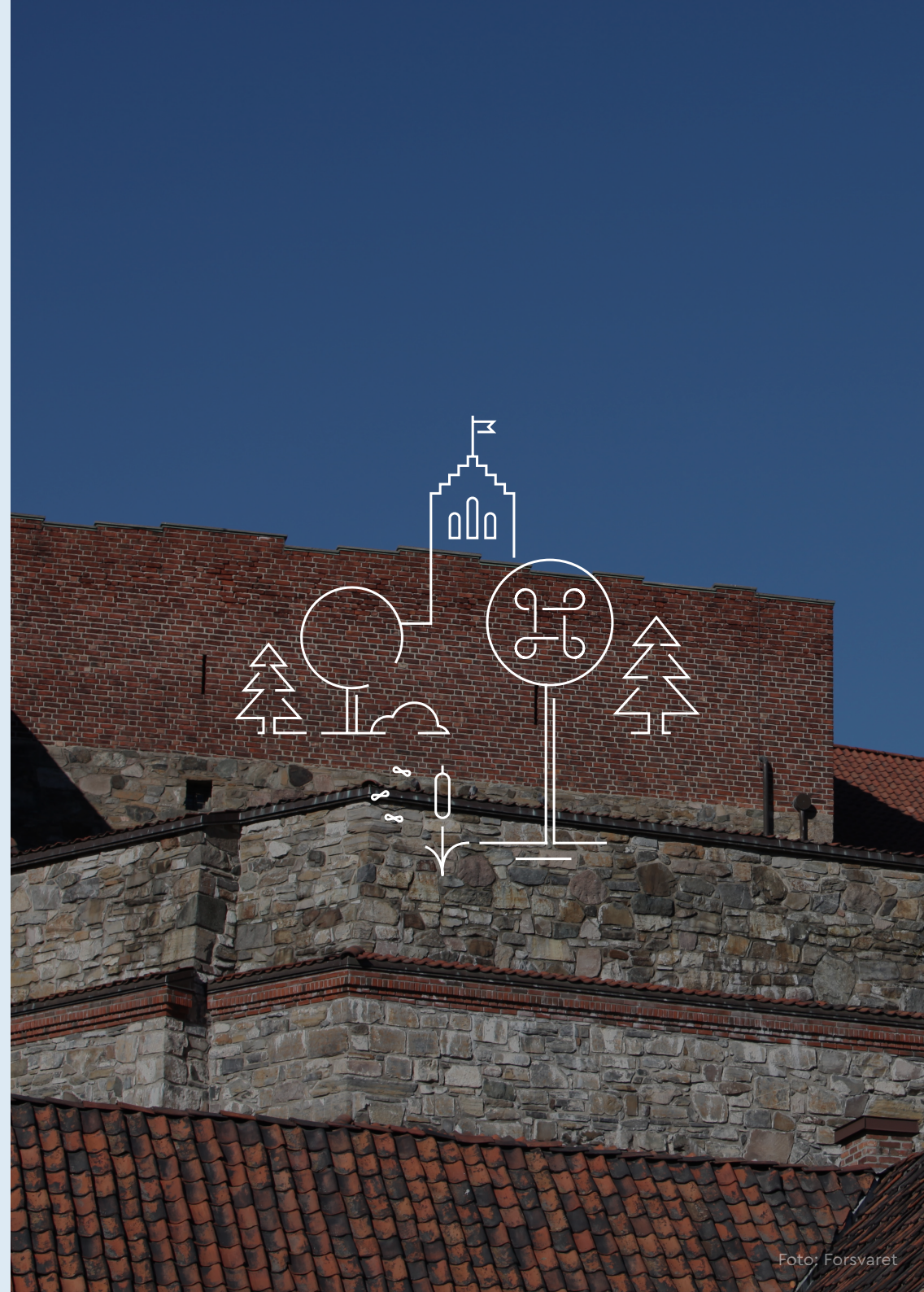
Bevare naturmangfold og sikre kulturhistoriske verdier

Forsvarssektoren har landets største portefølje av kulturhistoriske eiendommer. Sektorens kulturminner er en verdifull del av vår felles historie.

Den største trusselen mot naturmangfold er menneskelig påvirkning, særlig gjennom arealbruk. Ved ny og økt arealbruk skal vi planlegge for hvordan vi kan kompensere for dette, for eksempel ved restaurering og avbøtende tiltak.

Utvalgte mål:

- Utvikle og bruke våre arealer slik at miljø, naturmangfold og kulturhistoriske verdier blir tatt vare på
- Kartlegge natur- og kulturverdier i militær aktivitet
- Hensynta pollinerende insekter og forhindre spredning av fremmede arter
- Bevare sårbare og truede arter og naturtyper i skyte- og øvingsfelt, og øke naturmangfoldet i arealer tilknyttet festninger og leirer
- Gjenbruke eldre bygninger, sikre og kartlegge kulturminner i skyte- og øvingsfelt
- Forvalte festningene for bærekraftig bruk og opplevelse, samtidig som kulturverdier formidles og tas vare på

Sirkulær økonomi og bærekraftige anskaffelser

Forsvarssektorens største påvirkning på klima og miljø er indirekte. Påvirkningen skjer i stor grad fra produksjon og leveranser av varer og tjenester som sektoren kjøper inn og bruker. Fordi vi er med hele veien fra anskaffelse til utfasing, har vi en unik mulighet til å påvirke hele livsløpet til det vi kjøper inn. Vi skal omstille fra en lineær til en sirkulær økonomi. Dette innebærer at lang levetid, kvalitet og muligheter for gjenbruk og gjenvinning er vesentlig for alt vi bygger, kjøper og bruker.

Utvalgte mål:

- Etablere en felles anskaffelsesstrategi for hele sektoren
- Vurdere klima og miljø på lik linje med tid, kostnader og ytelse i anskaffelser
- Ta i bruk livsløpsanalyser og fremme sirkulære løsninger i alle anskaffelser
- Finne løsninger som forlenger levetid, reduserer ressursbruk og gjør det lettere å gjenvinne
- Redusere utslipp fra reisevirksomhet med 30 prosent innen 2025

Tilpasse virksomheten til et endret klima

Klimaendringene gir mer ekstremvær. I forvaltningen av våre arealer og naturområder skal vi ta høyde for klimaendringer slik at økosystemer blir mer robuste mot endringer.

Klimaendringer påvirker også den globale maktbalansen og sikkerhetssituasjonen. Nye miljøtiltak og krav kan hindre tilgang på drivstoff og visse typer materialer. Dette kan få konsekvenser for operasjoner, beredskap og langtidsplanlegging i forsvarssektoren.

Sektoren må derfor øke sin kompetanse og kunnskap. Vi må tilpasse infrastruktur, materiell, operasjoner og beredskap i takt med et endret klima. Et fortsatt tett samarbeid med forsvarsindustrien, nasjonale og internasjonale partnere skal sikre utviklingen av bærekraftige og fremtidsrettede løsninger.

Utvalgte mål:

- Analysere hvordan klimaendringer og tilhørende effekter påvirker nasjonal sikkerhet, Forsvaret og Totalforsvaret, og hvordan sektoren skal møte endringene
- Ta hensyn til klimaendringer ved nyanskaffelser og oppgradering av materiell
- Beskytte og ta vare på myr og andre økosystemer for å sikre naturmangfold
- Sikre at skyte- og øvingsfelt takler økt slitasje og påvirkninger av klimaendringer og ekstremvær

Slik skal vi nå målene

- Vi skal videreutvikle det gode samarbeidet mellom etatene internt i forsvarssektoren, med arbeidstakerorganisasjonene, med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere, og med leverandører
- Vi skal øke forståelsen av klimaendringene og energiomstillingen og hva det betyr for vår sektor slik at vi gjør de riktige prioriteringene
- Vi skal løfte kompetansen blant våre medarbeidere slik at vi blir i stand til å ta bærekraftige beslutninger. Dette innebærer kontinuerlig fokus på forskning, utvikling og innovasjon (FoUI)
- Vi skal redusere utslipp og miljøpåvirkning fra egen drift og sikre at håndtering og måling av utslipp er i tråd med beste praksis
- Vi skal fortsette sektorens arbeid med digitalisering for å fornye, forenkle og forbedre vår sektor
- Vi skal ha en åpen og ærlig kommunikasjon om vårt arbeid for å nå klima- og miljømålene

